

Zarządzenie nr 6/2021
z dnia 20 sierpnia 2021 r. Dyrektora Zespołu Szkół Branżowych
i Ogólnokształcących w Łabiszynie w sprawie wprowadzenia Procedur obserwacji
lekcji/zajęć w Zespole Szkół Branżowych i Ogólnokształcących w Łabiszynie

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego

zarządzam, co następuje:

§ 1

1. Wprowadza się Procedury obserwacji lekcji/zajęć i czynności wynikających z działalności statutowej obowiązującej w Zespole Szkół Branżowych i Ogólnokształcących w Łabiszynie stanowiące załącznik 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 01.09.2021 r.

Anita Szymanowska – Zabrocka
(podpis cyfrowy)

.....
(podpis dyrektora szkoły)

Procedury obserwacji lekcji/zajęć w Zespole Szkół Branżowych i Ogólnokształcących w Łabiszynie

Definicja

Obserwacja jest istotnym instrumentem kierowania szkołą - bezpośrednią formą nadzoru pedagogicznego, służącą poznaniu, kontroli i pomocy nauczycielom oraz doskonaleniu pracy szkoły. Elementy obserwacji:

1. wnikliwość,
2. ocena,
3. instruktaż,
4. mobilizacja sił twórczych nauczycieli,
5. wyrabianie umiejętności samooceny nauczycieli.

§ 1.

Cele i zadania obserwacji:

1. Podniesienie jakości pracy szkoły.
2. Mobilizacja sił twórczych nauczycieli i wychowawców.
3. Badanie realizacji programów nauczania i innych programów przyjętych do realizacji.
4. Badanie stopnia realizacji podstawy programowej.
5. Udzielanie pomocy nauczycielom.
6. Przestrzeganie praw ucznia.
7. Kontrola przestrzegania zapisów w Statucie szkoły.
8. Realizacja wniosków i zaleceń Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

§ 2.

Zasięg obserwacji

1. Wszystkie elementy pracy i życia szkoły, proces dydaktyczny, wychowawczy i opiekuńczy.
2. Wszystkie formy zajęć z uczniami, pracy z rodzicami.
3. Zajęcia wszystkich nauczycieli, wychowawców i opiekunów.
4. Wszystkie klasy i zespoły uczniów.

§ 3.

1. Rodzaje obserwacji:

- kontrolno-oceniająca: obserwacja połączona z dokonaniem oceny pracy nauczyciela. Oceniającym obserwatorem jest dyrektor lub wizytator. Formalną ocenę pracy nauczyciela formułuje się między innymi na podstawie obserwacji lekcji przeprowadzonych przez ocenianego.
- doradczo-doskonająca: obserwacja warsztatu pracy nauczyciela, sposobu planowania pracy, konstrukcji lekcji, wykorzystania środków dydaktycznych, indywidualizacji nauczania, motywowania uczniów do nauki, właściwego oceniania itp. Jej celem jest diagnoza mocnych i słabych stron pracy nauczyciela i pomoc w doskonaleniu umiejętności metodycznych obserwowanego nauczyciela. Obserwatorem jest dyrektor, wicedyrektor,

kierownik świetlicy.

- diagnozująca: obserwacja uczniów, ich wiedzy, umiejętności i postaw. Jest to obserwacja, która służy ocenie aktywności (zachowań) uczniów na lekcji, spowodowanych określonymi działaniami nauczyciela. Dokonywana jest przez dyrektora. Termin obserwacji diagnozującej proponuje nauczyciel, który uważa, że jego uczniowie są gotowi do zaprezentowania swoich osiągnięć (umiejętności, wiadomości).
- zajęć innych niż lekcje wg harmonogramu imprez i uroczystości oraz na zaproszenia nauczycieli lub zgodnie z harmonogramem obserwacji.
- Bieżące kontrole: dyżury, dokumentacja pracy nauczyciela, dokumentacja osiągnięć edukacyjnych uczniów, plany pracy, itp.

2. Obserwacja może być prowadzona :

- Planowo – zgodnie z harmonogramem opracowanym w ramach nadzoru pedagogicznego,
- Doraźnie bez wcześniejszego ustalania terminu.

§ 4.

Etapy procesu obserwacji - czynności podejmowane przez uczestników procesu

I. ZADANIA DYREKTORA

1. Planowanie obserwacji

Dyrektor na każdy rok szkolny opracowuje i przedstawia radzie pedagogicznej:

- 1) Problematykę, cele i zadania obserwacji.
- 2) Harmonogram obserwacji.
- 3) Harmonogram uwzględnia wszystkie formy zajęć prowadzonych przez nauczycieli tj.:
 - a) obowiązkowe zajęcia dydaktyczne i godziny do dyspozycji wychowawców ;
 - b) zajęcia pozalekcyjne;
 - c) zebrania z rodzicami, wywiadówki;
 - d) zajęcia rewalidacji ;
 - e) wycieczki szkolne
 - f) uroczystości szkolne, imprezy, konkursy.

2. Przygotowanie obserwacji:

- 1) Przed obserwacją osoba obserwująca zapoznaje się z:
 - a) programem nauczania danego przedmiotu i jego zgodności z podstawą programową;
 - b) planem nauczania
 - c) wynikami pracy nauczyciela - wychowawcy (dzienniki lekcyjne, prace uczniów, inne według uznania ;
 - d) wymaganiami edukacyjnymi.
- 2) Rozmowa przed obserwacją odbywa się na 1 - 3 dni przed i uwzględnia niżej przedstawione zagadnienia:
 - a) ogólną charakterystykę klasy, podejście do nauki, problemy dydaktyczno-wychowawcze,
 - b) przedłożenie arkusza obserwacji lekcji wypełnionego w części A,
 - c) stosowany program nauczania i wymagania edukacyjne,
 - d) planowany temat obserwowanej lekcji,
 - e) cele lekcji: ogólne i operacyjne,
 - f) planowane formy i metody działań edukacyjnych.

3. Obserwacja

- 1) Bezpośredni udział w zajęciach.
- 2) Nieingerowanie w zaplanowany temat i tok zajęć.
- 3) Zachowanie taktu.
- 4) Poszanowanie godności nauczyciela.

4. Rozmowa poobserwacyjna

- 1) Odbywa się w okresie 3 dni po obserwacji zajęć.
- 2) W trakcie rozmowy dokonywana jest ocena nauczyciela , wspólna analiza w zakresie:
 - a) doboru i sformułowania tematu zajęcia, stopień odzwierciedlenia realizowanych treści programu kształcenia / wychowania,
 - b) realizacji treści programu nauczania oraz planu edukacyjnego,
 - c) wykorzystania czasu pracy
 - d) efektywności zastosowanych metod nauczania (indywidualizacja, dostosowanie do możliwości uczniów),
 - e) zawartości merytorycznej zajęć,
 - f) języka nauczyciela (poprawności gramatycznej, dostosowania do możliwości percepcyjnych uczniów),
 - g) wykorzystania środków dydaktycznych,
 - h) aktywizowania uczniów,
 - i) przestrzegania zasad oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów zawartych w wymaganiach edukacyjnych,
 - j) celowości i właściwego obciążania uczniów pracami domowymi,
 - k) stosunku do uczniów,
 - l) przestrzegania BHP.

5. Nauczyciel obserwowany

- 1) Nauczyciel, który według harmonogramu ma planowaną obserwację , zgłasza się na tydzień przed terminem obserwacji do dyrektora, wicedyrektora lub innej osoby obserwującej w celu uzgodnienia terminu obserwacji.
- 2) Na rozmowę przed obserwacją nauczyciel przychodzi z kompletem dokumentów, o których jest mowa w punkcie 2.2).
- 3) Po przeprowadzonej obserwacji dyrektor uzgadnia z nauczycielem termin rozmowy.
- 4) Podczas rozmowy nauczyciel dokonuje samooceny przeprowadzonych zajęć, tj.
 - a) ustosunkowuje się do wykonania ostatnich zaleceń;
 - b) analizuje przygotowanie się do lekcji (zajęć);
 - c) ustosunkowuje się do przebiegu i wyników lekcji (zajęć);
 - d) ocenia stopień osiągnięcia celów i swoją rolę na lekcji (zajęciach);
 - e) analizuje dostrzeżone sukcesy, a także niedociągnięcia, błędy, trudności, niepowodzenia, określa ich przyczyny.
- 5) Po rozmowie obserwujący ustala treść zapisów , jakie znajdą się w arkuszu obserwacji lekcji (zajęć) w punkcie „zalecenia” i ustala dalsze działania zmierzające do korygowania ewentualnych błędów.
- 6) Zalecenia wymienione w arkuszu nauczyciel realizuje w możliwie najkrótszym czasie lub terminie określonym przez obserwującego.

Załączniki :

- 1) Arkusz obserwacji lekcji (załącznik nr 1),
- 2) Arkusz obserwacji zajęć innych niż lekcja (załącznik nr 2),
- 3) Arkusz obserwacji zajęć rewalidacji (załącznik nr 3),
- 4) Arkusz obserwacji nauczyciela wspomagającego (załącznik nr 4).

Procedura wprowadzona zarządzeniem dyrektora nr 6/2021 z dnia 20.08.2021 r.

Anita Szymanowska – Zabrocka
(podpis cyfrowy)

.....
(podpis dyrektora szkoły)

ARKUSZ OBSERWACJI LEKCJI

Część A (wypełnia nauczyciel przed lekcją/zajęciami)

Imię i nazwisko nauczyciela

Data obserwacji godzina lekcyjna..... klasa

Przedmiot lub rodzaj zajęć

Temat lekcji:

.....

Problematyka obserwacji:

.....

.....

Planuję:

1. osiągnięcie następujących celów

.....

.....

2. zrealizowanie następujących treści z podstawy programowej

.....

.....

3. zastosowanie następujących metod

.....

.....

4. wykorzystanie następujących środków dydaktycznych

.....

.....

5. kształtowanie następujących kompetencji kluczowych poprzez działanie

.....

.....

6. następującą organizację i przebieg lekcji/zajęć

.....

.....

.....

podpis nauczyciela

Część B (wypełnia hospitujący)

Informacje uzyskane w trakcie obserwacji lekcji			
1. Liczba uczniów ogółem w klasie: Liczba uczniów obecnych:			
2. Nauczyciel sprawdził obecność uczniów na lekcji:			
Tak		Nie	
Liczba uczniów obecnych na lekcji:			
3. Nauczyciel sprawdził pracę domową uczniów:			
Tak		Nie	
(W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „Nie” należy podać wyjaśnienia nauczyciela)			
Wyjaśnienia nauczyciela			
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			
4. Nauczyciel ocenił pracę domową uczniów:			
Tak		Nie	Nie dotyczy
(W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „Nie dotyczy” należy podać wyjaśnienia nauczyciela)			
Wyjaśnienia nauczyciela			
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			
5. W sali lekcyjnej zapewnione były odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne:			
Tak		Nie	
6. Uczniowie poznali cele lekcji:			
Tak, nauczyciel		Tak, uczniowie	Tak, nauczyciel stworzył
Nie			
przedstawił cele		samodzielnie	warunki do odkrycia
celów			
lekcji		sformułowali cele	lekcji przez uczniów
		lekcji	
7. Nauczyciel podał uczniom temat lekcji:			
Tak		Nie	

8. Nauczyciel podał uczniom zakres wprowadzanego materiału:

Tak

Nie

(W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „Nie” należy podać wyjaśnienia nauczyciela)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Nauczyciel wykorzystywał pomoce dydaktyczne:

Tak

Nie

Nie dotyczy

(W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „Tak” należy wymienić jakie pomoce i w jakim zakresie)

.....

.....

.....

.....

.....

10. Nauczyciel korzystał w czasie lekcji z:

a) podręcznika

Tak

Nie

b) zeszytu ćwiczeń

Tak

Nie

c) zbioru zadań

Tak

Nie

d) e-podręcznika

Tak

Nie

11. Nauczyciel stosował w czasie lekcji techniki informacyjno-komunikacyjne:

Tak

Nie

(W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „Tak” należy wymienić jakie)

.....

.....

.....

.....

.....

(W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „Nie” należy podać wyjaśnienia nauczyciela)

.....

.....

.....
12. W czasie lekcji nauczyciel stosował metody i formy pracy: wykład praca w grupach/parach praca indywidualna dyskusja z uczniami samodzielne rozwiązywanie zadania przez uczniów po zaprezentowaniu sposobu rozwiązania na tablicy omawianie sposobu uzyskanego rozwiązania test kartkówka odpytywanie ucznia przy tablicy inne (<i>proszę wymienić, jakie</i>)
13. Podczas lekcji wprowadzono nowe zagadnienia: Tak Nie
<i>Uwagi obserwującego lekcję/wyjaśnienia nauczyciela</i>
<i>Uwagi obserwującego lekcję w przypadku wydania zalecenia:</i>
14. Nauczyciel zindywidualizował sposób nauczania, dostosowując poziom trudności zadań odpowiednio do możliwości percepcyjnych uczniów, w tym wynikających z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej: Tak Nie (w przypadku zaznaczenia odpowiedzi Tak, proszę zaznaczyć poniżej wybrane odpowiedzi) stosował zróżnicowane metody, formy pracy, środki dydaktyczne, uwzględniając zróżnicowane style uczenia się uczniów (wzrokowcy, słuchowcy, kinestetycy),

różnicował zakres materiału, rodzaj zadań i stopień ich trudności, uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości uczniów, ich uzdolnienia i zainteresowania,

respektował zróżnicowane tempo pracy uczniów,

uwzględniał zalecenia zawarte w orzeczeniach i opiniach poradni psychologiczno-pedagogicznej,

wspomagał indywidualnie uczniów podczas wykonywania zadań na lekcji,

każdemu uczniowi stwarzał okazję do odniesienia sukcesu (na miarę jego możliwości),

przydzielał uczniów do grup w sposób zamierzony, bądź łącząc celowo w grupy uczniów o różnych preferencjach,

uwzględniał specyficzne trudności uczniów wynikające z dysleksji, dysgrafii, dysortografii i dyskalkulii,

stosował różne strategie motywowania i wyzwalania aktywności uczniów (jednych wspierał, od innych „wymagał” więcej),

różnicował sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności (prace pisemne, wypowiedzi ustne, działania praktyczne),

różnicował kryteria oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów,

uwzględniał czynniki wewnętrzne (nastroj, napięcie emocjonalne, zmęczenie) mające wpływ na przebieg i wyniki uczenia się,

monitorował angażowanie się w zajęcia, sposób wykonywania zadań, nabywanie wiedzy i umiejętności przez każdego ucznia,

każdemu uczniowi udzielał kształtującej informacji zwrotnej,

inne (jakie?)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
15. Nauczyciel stworzył możliwość indywidualnej pracy uczniów: Tak Nie <i>(jeżeli zaznaczono odpowiedź Tak, należy wskazać z jakimi efektami, w przypadku zaznaczenia odpowiedzi „Nie” należy wpisać wyjaśnienia nauczyciela)</i>
16. Nauczyciel stworzył możliwość pracy zespołowej: Tak Nie <i>(jeśli zaznaczono odpowiedź Tak, należy wskazać z jakimi efektami, w przypadku zaznaczenia odpowiedzi „Nie” należy wpisać wyjaśnienia nauczyciela)</i>
17. Nauczyciel stworzył uczniom równe szanse udziału w lekcji: Tak Nie
18. Jaka była aktywność uczniów w czasie lekcji?
19. W czasie lekcji nauczyciel odwoływał się do pozaszkolnych doświadczeń uczniów: Tak Nie <i>(jeżeli zaznaczono odpowiedź Tak, proszę odpowiedzieć na pytanie 21)</i>

20. W jaki sposób uczniowie mieli możliwość odwołania się do innych, niż szkolne doświadczeń?
21. Czy i w jaki sposób oceniano pracę uczniów podczas lekcji?
22. Nauczyciel stosował obiektywne kryteria oceniania uczniów: Tak Nie
23. Nauczyciel w ramach oceniania wewnątrzszkolnego: - informował ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz o postępach w tym zakresie Tak Nie - udzielał uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć Tak Nie - udzielał wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju Tak Nie - motywował ucznia do dalszych postępów w nauce Tak Nie
24. Uczniowie mieli możliwość dokonania samooceny: Tak Nie

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

Tak, w całości	Tak, częściowo	Nie
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30
31	32	33
34	35	36
37	38	39
40	41	42
43	44	45
46	47	48
49	50	51
52	53	54
55	56	57
58	59	60
61	62	63
64	65	66
67	68	69
70	71	72
73	74	75
76	77	78
79	80	81
82	83	84
85	86	87
88	89	90
91	92	93
94	95	96
97	98	99
100	101	102
103	104	105
106	107	108
109	110	111
112	113	114
115	116	117
118	119	120
121	122	123
124	125	126
127	128	129
130	131	132
133	134	135
136	137	138
139	140	141
142	143	144
145	146	147
148	149	150
151	152	153
154	155	156
157	158	159
160	161	162
163	164	165
166	167	168
169	170	171
172	173	174
175	176	177
178	179	180
181	182	183
184	185	186
187	188	189
190	191	192
193	194	195
196	197	198
199	200	201
202	203	204
205	206	207
208	209	210
211	212	213
214	215	216
217	218	219
220	221	222
223	224	225
226	227	228
229	230	231
232	233	234
235	236	237
238	239	240
241	242	243
244	245	246
247	248	249
250	251	252
253	254	255
256	257	258
259	260	261
262	263	264
265	266	267
268	269	270
271	272	273
274	275	276
277	278	279
280	281	282
283	284	285
286	287	288
289	290	291
292	293	294
295	296	297
298	299	300
301	302	303
304	305	306
307	308	309
310	311	312
313	314	315
316	317	318
319	320	321
322	323	324
325	326	327
328	329	330
331	332	333
334	335	336
337	338	339
340	341	342
343	344	345
346	347	348
349	350	351
352	353	354
355	356	357
358	359	360
361	362	363
364	365	366

[illegible]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
(Podpis kontrolującego, miejscowość i data)
data)

.....
(Podpis dyrektora, miejscowość i

Załącznik nr 2
do Procedury obserwacji
lekcji/zajęć

ARKUSZ OBSERWACYJNY ZAJĘĆ INNYCH NIŻ LEKCJE

DATA:
RODZAJ ZAJĘĆ: (podkreślić właściwe) - Uroczystości i imprezy szkolne - Konkursy, koła przedmiotowe - Zebrania z rodzicami - Wycieczki, rajdy, zajęcia terenowe - Zajęcia rewalidacyjne - Zajęcia opiekuńcze
LICZBA UCZNIÓW/UCZESTNIKÓW:
LICZBA I RODZAJ ZAANGAŻOWANIA KADRY:
TEMATYKA ZAJĘĆ:
SPOSTRZEŻENIA I EWALUACJA:
OCENA ZAJĘĆ:

.....
(podpis nauczyciela)

.....
(podpis obserwującego)

Załącznik nr 3
do Procedury obserwacji
lekcji/zajęć

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ REWALIDACJI

Część A (wypełnia nauczyciel)

Data

Klasa

Uczeń/uczniowie:

Rodzaj zajęć:

Nauczyciel prowadzący:

Temat zajęć:

.....

Cele zajęć:

.....

.....

.....

.....

.....

Przebieg zajęć:

.....

.....

.....

.....

.....

Metody dydaktyczne:

.....

.....

.....

.....

.....

Środki dydaktyczne:

.....

.....

.....

.....

.....

.....
(podpis nauczyciela)

Część B (wypełnia obserwujący)

Lp.	Kryteria	Spostrzeżenia i uwagi
1	Poprawność merytoryczna. Treść zajęć: • przygotowanie rzeczowe nauczyciela • zgodność tematu z programem pracy dla ucznia • logiczny układ treści zajęć	
2	Organizacja zajęć: • racjonalne wykorzystanie czasu • sprawność organizacyjna nauczyciela • dobór form pracy z uczniem • dobór, przygotowanie i umiejętność wykorzystania środków dydaktycznych • troska naucz. o poprawną postawę fizyczną • troska nauczyciela o poprawność języka (mówionego i pisanego)	
3	Poprawność prowadzonych zajęć: • uświadomienie uczestnikom celów zajęć • motywowanie ucznia/ów do pracy • aktywizowanie ucznia/ów przez nauczyciela (sensomotoryczne, emocjonalne, werbalne, intelekt.)	
4	Dodatkowe walory względnie ujemne cechy lekcji.	

--	--	--

PODSUMOWANIE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....
(podpis nauczyciela)

.....
(podpis obserwującego)

Załącznik nr 4
do Procedury obserwacji
lekcji/zajęć

**ARKUSZ OBSERWACJI
NAUCZYCIELA WSPOMAGAJĄCEGO**

1. Imię i nazwisko nauczyciela
2. Data hospitacji Klasa
3. Przedmiot
4. Temat lekcji
.....

5. Przygotowanie nauczyciela do lekcji (materiały przygotowane dla uczniów niepełnosprawnych):
.....
.....
.....
.....

6. Stopień realizacji celów w odniesieniu do uczniów niepełnosprawnych (metody pracy z uczniem niepełnosprawnym, formy dostosowania wymagań):
.....
.....
.....
.....
.....

7. Poziom i zakres współpracy z nauczycielem wiodącym:
.....
.....
.....
.....
.....

8. Ocena przebiegu lekcji:
.....
.....
.....
.....

9. Dokumentacja nauczyciela -arkusze dostosowań, karty pracy inne materiały do pracy z uczniem niepełnosprawnym:
.....
.....
.....

10. Zalecenia:

.....
.....
.....

.....
(podpis nauczyciela wspomagającego)

.....
(podpis obserwującego)